

Francis Savage, O.S.B.

CONTEXTUS HISTORICUS NORMARUM DOCTRINALIUM

PARTICIPATIONIS CATHOLICORUM IN MOTU OECUMENICO

SAINT MEINRAD COLLEGE

NORMAE DOCTRINALES PARTICIPATIONIS CATHOLICORUM IN MOTU

OECUMENICO

INDEX MATERIAE

A. INTRODUCTIO

I. MONITUM ECCLESIA CATHOLICA 1

1. Contextus historicus moniti

2. Doctrina moniti

II. INTENTIO HUIUS THESINAE 8

B. SATIS COGNITUM

I. CONTEXTUS HISTORICUS SATIS COGNITUM 9

II. DOCTRINA SATIS COGNITUM 14

C. MORTALIUM ANIMOS 26

I. CONTEXTUS HISTORICUS MORTALIUM 26

ANIMOS

1. Motus Missionarius

2. Motus "Life and Work"

3. Motus "Faith and Order"

II. SANCTA SEDES ET MOTUS OECUMENICUS 33

III. DOCTRINA MORTALIUM ANIMOS 37

D. MYSTICI CORPORIS CHRISTI 42

I. CONTEXTUS HISTORICUS MYSTICI COR- PORIS CHRISTI 42

1. Nova tendentia ecclesiologica

2. Purificatio doctrinalis motus oecumenici

II. DOCTRINA <u>MYSTICI CORPORIS CHRISTI</u>	47
1. De Mystico Corpore Christi	
2. De vera justificationis natura et via.	
E. <u>CONCLUSIO</u>	59
F. <u>BIBLIOGRAPHIA SELECTA</u>	61

I N T R O D U C T I O

MONITUM ECCLESIA CATHOLICA

Die 20 Decembris 1949, Instructio Sacrae Congregatio S. Officii Ecclesia Catholica de participatione Catholicorum in Motu Oecumenico publicata erat. Haec Instructio maximi momenti est in actuali relatione Catholicorum cum Motu Oecumenico. Et hoc, tum quia est ultima communicatio de hac re tum quia est quaedam nova tendentia Sedis Apostolicae quae non ita evidens erat in anterioribus documentis.

Propter aliquas circumstantias historicas, uti in sequentibus videbimus, positio Sanctae Sedis relate ad hunc motum minus favorabilis apparet quam eius positio ad reunionem ecclesiarum orientalium. Relate ad ecclesias orientales, Ecclesia Romana studio et orientationes ad contactas cum his ecclesiis refovet. Magna attentio Papae Leonis XIII in eius primo encyclica Praeclara Gratulationis, necnon Grande Munus et Orientalium Dignitas coepit novam epocam in historia relationum Ecclesiae Catholicae cum ecclesiis dissidentium orientalium. Sed etiam labor Benedicti XV in erectione Sacrae Congregationis pro Ecclesia Orientali erat res indicans benignam curam Ecclesiae Romanae erga dissidentes orientales. Cum in memoriam revocemus curam Pii Papae XI in his

rebus, eius magna Influentia item evidens est sive in erectione Collegii "Russicum" sive in documenti eius magni momenti tum in encyclisis Ecclesiam Dei atque Rerum Orientalium tum in epistola ad Primate[m] Ordinis Sancti Benedicti, Fidelis von Stotzingen, Equidem Verba.

Pontificatus Pii XII erat tempus minoris momenti in quaestionibus ecclesiarum orientalium. In relatione cum Motu Oecumenico, tamen, tempus Pii XII erat tempus magni progressus et hoc praesertim quia erat tempus instructionis Ecclesiae Catholicae quae eodem modo uti Leo XIII cum orientalibus novam epocham in historia relationum Ecclesiae Romanae cum protestantibus coepit.

Occasione Congressus Oecumenici Amstelodamensi, 22 Augusti-4 Septembris 1948, alium monitum Congregationis S. Officii diei 5 Junii 1948 promulgabatur. Plures clerici et laici catholici ad hunc Congressum invitati fuerant et ad eos Monitum dirigebatur. Hoc Monitum quia est ultima communicatio Sanctae Sedis ante Instructionem Ecclesia Catholica et quia est quodammodo causa proxima huius instructionis, integrum citari potest.

Cum copertum sit variis in locis, contra Sacrorum Canonum praescripta et sine praevia S. Sedis venia mixtos conventus acatholicorum cum catholicis habitos fuisse, in quibus de rebus fidei tractatum est, omnibus in memoriam revocatur ad normam canonis 1325 §3 prohibitum esse, quominus his conventibus intersint, sine praedicta venia, cum laici, tum clerici sive saeculares sive religiosi, Multo autem minus catholicis licitum est huiusmodi conventus convocare et instituere, Quapropter Ordinarii urgeant, ut haec praescripta ab omnibus adamussim servantur.

Quae quidem potiore jure observanda sunt, cum agitur de conventibus quos "oecumenicos" vocant, quibus catholici, sive laici, sive clerici, sine S. Sedis praevio consensu, nullo modo interesse possunt. Cum vero, tum in praedictis conventibus tum extra ipsos, etiam actus mixti cultus haud raro positi fuerint, denuo omnes monentur quamlibet in sacris communionem ad normam canonum 1258 et 731 §2 omnino prohibitum esse(1)

Proinde concludendum erat catholicos sive laicos sive clericos ominino prohiberi a quibusvis mixtis qui acatholicis publice et ex conductu indicuntur sine venia auctoritatis. Strictius catholici conventibus oecumenicis interesse vetantur. Denique multo minus licitum est catholicis mixtos conventus convocare et instituire. Quoad actos mixti cultus catholicis prohibitum est ne active participant in sacris acatholicorum.

Hoc Monitum, propter suam formam rigidam suscitavit in Ecclesia et extra eam magnam attentionem, immo vero in circulis directe affectis et in participantibus Motu Oecumenico excitavit secundum uniuscuiusque dispositionem approbationem, mirationem, disillusionem vel etiam stupefactionem. K. Barth dixisse dicitur relate ad Monitum, "Apud Orientales est nebulositas, Romae nulla est nebulositas. Ibi sufficientia eius pro semper terminis iuridicis confixa est. Hoc nihil aliud est nisi spiritus apostasiae, antichristi.(2)

(1) AAS, 42 (1948) p.257

(2) Trad. Lat. S. Tromp in "Epistola pastoralis Episcopi Neerlandici de Cong Oecum. Amstelodamense" in Periodica de re morali canonica e liturgica vol. 37 (1948) p.400.

Reactionem etiam habuit W.A. Visser 't Hooft, Secretarius generalis Consilii Oecumenici qui declaravit:

The recent decision of the Catholic Church is especially deplorable because in recent years many Roman Catholics both priests and laymen have shown a profound understanding of the purposes and character of our organization. We will see whether this "veto" of the Holy Office implicitly condemns any further attempts on the part of Catholics to join oecumenical discussions or whether it leaves open the possibility of renewed conversations... (3)

In multis locis etiam opinio publica Motum Oecumenicum respiciebat. Haec attentio manifesta erat et simul aucta in famosa controversia orta in diurnario anglico "The Times" occasione articuli "Catholicism today". In hebdomadibus hoc articulo sequentibus, diversa responsa protestantium et Catholicorum publicabantur. In his articulis, auctores propriam mentem circa munus Ecclesiae Romanae et positionem eius quoad reunionem Ecclesiarum patefaciebant.

Ex reactionibus tum Protestantium tum Catholicorum post apparitionem Moniti, post articulum "Catholicism today" et post Congressum Universalem Amstelodamensem atque ex multis articulis tunc scriptis in fere omnibus nationibus, desiderium conventuum mixtorum discussionis causa sat frequenter apparuit. Ex his circumstantiis Instructio Ecclesia Catholica orta est.

In introductione Instructionis Ecclesia Catholica, studio intentissima et preces assidue Ecclesiae Catholicae

(3) Ecumenical Review vol. I (1949) p. 201

ad unitatem obtinendam omnium qui in Christum Dominum credunt referuntur. Etsi congressibus ceterisque conventibus oecumenicis numquam intervenit, nihilominus desiderium dissidentium ut ad unitatem redeant, filiis Ecclesiae est vera causa sanctae in Domino laetitiae, quod hucusque prorsus inauditum est in documentis pontificiis, est primum indicium in Instructione mutationis tendentiae Sanctae Sedis coram his aspirationibus.

In fine prooemii tamen motivum Instructionis ad quaedam pericula ex hac motione exorta alludit.

Conatus autem quidam a diversis sive personis sive coetibus ad reconciliandos cum Ecclesia Catholica dissidentes Christianos hucusque suscepti, quamvis optimis insiruntur intentionibus, non semper rectis innituntur principiis, et si quando innitantur, tamen, peculiaribus non carent periculis quemadmodum etiam experientia iam est compertum (4).

Deinde concluditur, quod, quia huic Supremae Congregationi incumbet cura depositum fidei integrum conservandi et tuendi, quaedam doctrina et monita publicanda sunt. Quia reunio Christianorum est primariae Ecclesiae munus et officium, Instructio Episcopos de obligatione eorum in hac re adhortatur, ut universa relato ad hanc actionem efficaciter vigilent eaque prudenter promoveant et dirigant.

Monitum^{vult}, ut episcopi sacerdotes idoneos designent, qui in motu oecumenico participare possint et qui de activitate oecumenica episcopis suis referant. Hi sacerdotes

(4) AAS 42 (1950) p. 142.

tamen moderari debent iuxta doctrinam a Sancta Sede praescriptam. Monitum specificè tres encyclicas commemorat; Satis cognitum (5), Mortalium Animos (6), et Mystici Corporis Christi (7)

Ad hoc (i.e. directio quarumcumque in suis dioecesibus per illam "Motionem" constituta sunt ac gerunt) Sacerdotes idoneos designabunt Litteras Encyclicas "Satis Cognitum", "Mortalium Animos", et "Mystici Corporis Christi", omnia ad Motionem attinentia sedulo attendant, deque iis, modo ac tempore statuto, sibi referant. (AAS 40 (1950) p.143)

In conventibus cum acatholicis vel in scriptis catholicorum quae acatholicis proponuntur, quaedam tentationes doctrinales sponte oriuntur, instructio, praecipue, periculum indifferentismi doctrinalis et spiritum hodie dictum "irenicum", qui puritati doctrinae propter accommodationem ad doctrinas dissidentium fatale detrimentum offert. Pater Thomas Sartory, O.S.B. Director motus "Una Sancta" hoc periculum in suo libro Die Ökumenische Bewegung und die Einheit der Kirche agnoscit:

Diese Gefahr (i.e. hoc periculum ab Ecclesia Catholica commemoratum)

wird vor allem in der Aufgabe der Katholischen Prinzipien und Grundsätze gesehen, und wer Einblick in die Arbeit für die Wiedervereinigung hat, wird zugeben müssen dass die Instructio aus Erfahrung reden konnte. (Op. cit. p.94)

Quae cum ita sint, episcopi et sacerdotes ab eis designati, qui in nomine Ecclesiae Catholicae in dialogo oecumenico participare possunt, monentur ut verba ambigua

(5) Acta Leonis XIII, vol. XVI, anno 1897, p.157ss.

(6) AAS 20 (1928) p.5ss.)

(7) AAS 35 (1943) p.193ss.

obscuraque evitent, praesertim in illis gravioribus quaestionibus, quae specificè a Monito enumerantur: reditus dissidentium ad Ecclesiam, constitutio Ecclesiae, Corpus Christi Mysticum, vera natura viaque justificationis et primatus jurisdictionis Romani Pontificis.

Cavendum est enim ne spiritum, qui "irenicus" hodie dicitur, doctrina catholica — sive de dogmate sive de veritatibus cum dogmate connexis agatur—studio comperativo et desiderio vano assimilationis cuiusdam progressivae variarum professionum fidei conformetur vel quodammodo accomodetur doctrinis dissidentium, ut puritas doctrinae catholicae detrimentum patiatur vel eius sensus genuinus et certus obscuretur.

Arcebunt quoque periculosum illum loquendi modum, quo falsae opiniones gignentur ac fallaces spes, quae nunquam impleri possunt; ex gr. dicendo quae de dissidentium ad Ecclesiam reditu, de Ecclesiae constitutione, de Corpore Christi Mystico in Litteris Encyclicis Romanorum Pontificum traduntur non ita aestimari debere....

Tota igitur et integra doctrina catholica est proponenda atque exponenda: minime est silentio praetereundum vel ambiguis verbis obtegendum, quod veritas catholica complectitur de vera justificationis natura et via, de Ecclesiae constitutione, de Primatu iurisdictionis Romani Pontificis, deque unica vera unionem per reditum dissidentium ad unam veram Christi Ecclesiam... (8) .

(8) AAS 40 (1950) p. 144.

INTENTIO HUIUS THESINAE

Intendimus hac in nostra dissertatione ex tribus supra commemoratis encyclicis colligere et proponere doctrinas ibidem revocatas. Volumus tamen evitare simplicem juxtapositionem textuum harum encyclicarum sine sollicitudine et cura de eorum ordine chronologico. Nobis videtur maximi momenti has encyclicas in eorum contextu historico legere et explicare. Normae doctrinales semper verae remanent, sed emphasis documentorum, eorum modus se exprimendi ab circumstantiis historicis determinata sunt. Feliciter, unaquaeque harum encyclicarum plus minusve limitata est ad unum vel duo capitula doctrinalium Ecclesiae Catholicae enu-

merata. Primum ergo intendimus investigare Satis Cognitum et eius principalem praecupationem doctrinalem, nempe, divinam constitutionem Ecclesiae atque primatum Romani Pontificis jurisdictionis; deinde Mortalium Animos et doctrinam de reditu dissidentium ad veram Ecclesiam qui in ea illustratur; et denique encyclicam Mystici Corporis Christi et eius definitionem accuratorem totius naturae Ecclesiae necnon veram naturam viamque justificationis, in quantum in ea continentur.

S A T I S C O G N I T U M

CONTEXTUS HISTORICUS

Contextus primarius nostrae primae encyclicae, Satis Cognitum, est sic dicta "Oxford Movement", motus catholicus inter anglicanos, qui originem cum quibusdam professoribus universitatis Oxoniensis habet.

Initio sui Pontificatus Leo XIII praeoccupationem suam erga hunc motum monstravit. Rogatus, quid esset directio novi pontificatus ille respondit: expectate dum videatis meum primum cardinalem; hoc vobis indicabit, quid sit spiritus regni mei. 1 Augusti, 1879 John H. Newman magnus originator "motus oxoniensis" (Oxford Movement) et anno 1845 ad Ecclesiam Catholicam conversus primus cardinalis Leonis XIII creatus est. (9)

Tendentiae Ecclesiae Anglicanae ad Protestantismum intra saeculum decimum septimum et octavum cuidam parti inter Anglicanismum semper oppositae erant. Medio saeculo decimo nono tamen contra propagationem liberalismi et recognitionem huius liberalismi ab auctoritate civili Angliae novus motus ortus est cuius spiritus valde catholicus erat et cui nomen "Oxford Movement" datum est.

(9) En effet, interrogé peu de temps après son élection sur ce que seraient les grandes tendances de sa politique, le pape avait répondu: "Attendez de voir mon premier cardinal. Cela vous montrera quel sera l'esprit de mon règne. (Thureau-Dangin, La Renaissance catholique en Angleterre, pp231-32.) Citatus in Aubert, Le Saint-Siège et l'union des Églises, p66.

Non possumus intrare in historiam huius motus, nisi indicemus eius magnam praeoccupationem circa doctrinam de essentia ecclesiae et solutionem eius in sic dicta "Branch

Theory". Ecclesia Angliae, sicut auctoritates anglicanae semper contenderunt, est realiter Ecclesia una Catholica quae in Anglia inventa est, quaestio oritur circa relationem huius corporis catholici cum aliis ecclesiis. Responsio data erat in theoria, per quam doctum est unam Ecclesiam Catholicam in tres partes divisam esse.

J.H.Newman supra commemoratus paucis verbis hanc theoriam expressit: "We are the English Catholics, abroad are the Roman Catholics, some of whom are among ourselves; elsewhere are the Greek Catholics." (10).

Hic motus magnam influentiam in Anglia habuit et ab eo multi catholici et anglicani promoti erant ad laborandum pro unitate christiana. Inter quos erat conversus ad ecclesiam Romanam, Ambrose Philips de Lisle, qui anno 1857 tractatum "On the future unity of Christendom" scripsit, qui ad fundationem societatis "Association for the Promotion of the Unity of Christendom" duxit. Finis huius associationis, compositae ab Anglicanis et Catholicis, erat oratio communis, ut unitas visibilis Christianorum restauraretur(11).

(10) "Submission to Church Authority", in Parochial and Plain Sermons, vol. III, p191.

(11) Pro historia A.P.U.C. vide Brandeth, Dr. Lee A Chapter in Parenthesis in the History of the Oxford Movement, Chapter V, pp30-55.

Multi Catholici huic societati se junxerunt et etiam Cardinalis Wiseman ipsi propitius erat. Sed anno 1864 Dr. Manning etsi conversus ab Anglicanismo, hoc tempore valde inimice egit contra tentativas unionis. Episcopis Angliae ille suavit, ut scriberent Romam, ut haec societas condemnetur.

Mense Septembris 1864 epistola Supremae S. Romanae et Universalis Inquisitionis adhesionem et collaborationem cum societate (A.P.U.C.) prohibuit. Post brevem conspectum historiae huius societatis documentum sequentibus verbis decrevit:

Suprema S. Officii Congregatio, ad cuius examen hoc negotium de more delatum est, re mature perpense, necessarium iudicabit sedulam ponendam esse operam, ut edoceantur fideles ne haereticorum ductu hanc cum illis haereticis et schismaticis societatem ineant... Praeterea inde quoque a Londinensi Societati fideles abhorreere summopere debent quod conspirantes in eam indifferentismo favent et scandalum ingerunt... Haec, tamen (doctrina huius societatis) est summam pestilentissimae indifferentiae in negotio religionis, quae hac potissimum aetate in maximam serpit animarum perniciem.

Maxima igitur sollicitudine curandum est, ne catholici vel specie pietatis, vel mala sententia decepti, de qua hic habitus est sermo, aliisque similibus adscribantur, vel quoquomodo foveant, et ne fallaci novae christianae unitatis desiderio obrepti, ab ea desciscant unitate perfecta, quae mirabili munere gratiae Dei in Petri soliditate consistit. (12)

(12) cfr. Fontes Codicis Juris Canonici §979

Etsi hoc decretum participationem Catholicorum in societatibus mixtis prohibuit, nihilominus alii conatus pro unione continuaverunt, Persona anglicana maximi momenti in his conatibus erat Charles Wood, Viscount de Halifax. Ille erat valde entusiasticus erga motum unionis. Anno 1890 communicavit suum entusiasmum sacerdoti Gallico, Père Fernand Portal. Post aliquas conversationes privatas idea petendi Romam de quaestione principali de ordinationibus anglicanis orta est. Mense Decembris anni 1893 articulus anonymus Patris Portal "Les Ordinations Anglicanes", apparuit. In hoc articulo iudicium ultimum auctoris erat contra validitatem ordinationum. Sed momentum articuli in hoc erat, quod controversia orta est et anno sequenti ab aliis ecclesiasticis Romanis scripti sunt.

Post hos articulos quaestio erat sat disputata et petitiones pro decisione authoritativa Sanctae Sedis praesentatae sunt. Mense Aprilis anni 1895 Leo XIII epistolam apostolicam Amantissimae Voluntatis ad Anglos, scripsit. Qua in epistola Papa Leo XIII suam affectionem pro populo anglicano demonstravit et respectum eorum pro sua persona agnovit. Deinde in sequentibus verbis ad "Oxford Movement" allusit:

Factum est enim ut complures, clarissimo etiam nomine, admonenti vocantique Deo volentes paruerint; idque non raro per maximas privatim iacturas, animo excelso. Praeterea mira quaedam

commota est passim inclinatio animorum erga fidem et instituta catholica; ut ad haec accessio non minima facta sit existimationis et reverentiae, praeiudicatae opinionones delente studio veritatis. (13)

Post haec verba ille petivit orationes totius populi Angliae, Catholicorum Romanorum ac Anglicanorum, pro successu harum Initiativarum et conclusit sequentibus verbis:

Iamvero universae Britannorum genti fausta a Deo omnia cupimus et exoptamus: summa vero precamus voluntate, ut quaerentibus regnum Christi et in fidei unitate salutem vota plena eveniant. (14)

Paulo post has litteras, mense Septembris 1895, commissio Apostolica pro investigatione huius questionis erecta est. Conclusiones huius commissionis, in Bulla Apostolicae Curiae (Sept. 1896), sat cognitae sunt et in sessionibus eius nostra encyclica Satis Cognitum die 29 mensis Junii 1896 publicata est.

(13) Leonis XIII Acta vol. XV (1895) p. 143.

(14) Ibid; p. 155.

DOCTRINA SATIS COGNITUM

In hoc contextu historico primum paragraphum Satis Cognitum intelligere possumus.

Intento hae in re animo, non parum conducere salutari consilio propositoque arbitrati sumus, Ecclesiae effigiem ac velut lineamenta describi: in quibus praecipua consideratione dignissima unitas est, quam in ea, velut insigne veritatis invictaeque virtutis, divinus auctor ad perpetuitatem impressi (15).

Verbis tranquillis sed praecisis Papa sine aequi vocatione explicavit positionem Ecclesiae Romanae de modo quo unitas Christianorum concipi debet. Munus hierarchiae, a Christo institutae, necnon relationes consequentes intra episcopos et Pontifices Romanos uti fundamentum huius unitatis descripta sunt. Sicut in omnibus his encyclicis, Papae semper ad intentionem divinam revertuntur uti regulam determinandi naturam Ecclesiae. In Satis Cognitum Leo XIII scripsit:

Ecclesiam instituit formavitque Christus Dominus: propterea natura illius cum quaeritur cuiusmodi sit, caput est nosse quid Christus voluerit quidque reapse effecerit. Ad hanc regulam exigenda maxime Ecclesiae unitas est, de qua visum est, communis utilitatis causa nonnihil his litteris attingere....

Ecclesiae quidem non solum ortus sed tota constitutio ad rerum voluntate libera effectarum pertinet genus: quocirca ad id quod revera gestum est, iudicatio est omnis revocanda, exquirendumque non sane quo pacto una esse Ecclesia queat, sed quo unam esse is voluit, qui condidit. (16)

(15) Op. cit. p.157.

(16) Ibid. p.163.

Encyclica proseguitur describens naturam unitatis (p.163-168), vinculas unitatis, sub quo munus fidei necnon magisterii officii includuntur (p.168-180), et deinde unitatem gubernationis et cultus, sub quo primarie positio Petri eiusque successorum atque ^{relatio} inter papas et episcopos tractantur (p.181-205).

Sunt multi errores circa naturam unitatis (17) qui multos de via recta deflectent et Leo demonstravit consequentias horum errorum scribens:

Dispersa membra atque seiuncta non possunt eodem cum capite, unum simul effectura corpus, cohaerere. Atqui Paulus, "Omnia autem, inquit, membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt: ita et Christus".... Quomobrem dispersa a membris ceteris si quo membra vagantur, cum eodem atque unico capite conglutinata esse nequeunt (18).

Vinculum fundamentale huius unionis est fides. Est haec virtus, quae unionem necessariam primariamque creat, ex qua vera convenientia mentium florescit. Sicut Pius XI in Mortalium Animos dicet "Cum caritas fide integra ac sincera, quasi fundamento, innitatur, tum unitate fidei, quasi praecipuo vinculo, discipulos Christi copulari opus est" (19) et etiam Pius XII in Mystici Corporis Christi, "Sicut igitur in vero christifidelium coetu unum tantummodo habetur Corpus unus Spiritus, unus Dominus et unum Baptisma, sic haberi non potest nisi una fides....

(17) Ibid. p.163.

(18) Ibid. p.166.

(19) AAS 20 (1928) p.12.

Quamobrem qui fide vel regimine invicem dividuntur, in uno eiusmodi Corpore, atque uno eius divino Spiritu vivere nequeunt." (20) ita in Satis Cognitum, Leo XIII eandem doctrinam docuit.

Quamobrem, pro sui divinitate consilii, unitatem fidei in Ecclesia sua iussit esse: quae quidem virtus primum est in vinculis iis quae hominem iungunt, Deo, et inde nomen fideles accepimus... sicut unus Dominus, et baptisma unum, ita omnium christianorum, qui ubique sunt unam esse fidem oportet. (21)

Tempore plus polemico quam nostro, Papa Leo descripsit consequentias pro ipsa fide si regula viva abest: Doctrinam Sacrae Scripturae si libero humano ingenio relicta est, mentes unire non posse. De facto varias contradictoriasque interpretationes facile inveniri possunt non solum propter profunditatem mysteriorum sed etiam propter varietatem mentium et consequentias peccati originalis. Ex his differentiis, secundum Satis Cognitum, oriuntur "hinc controversiae, dissidia, contentiones, qualia incumbere in Ecclesiam ipsa vidit proxima originibus aetas." Et Sanctus Irenaeus citatus est, "Scripturas quidem confitentur, interpretationes vero convertunt." (22)

((20) AAS 35 (1943) p.203.

(21) Op. cit. p.169.

(22) Ibid. p. 170.

Ergo ad uniendas mentes efficiendamque concordiam sententiarum, alterum principium necessarium esse, Deum enim unitatem fidei velle non potuisse nisi quoddam medium ad conservandam huius unitatis providisset. Quia divina salvationis oeconomia a libera voluntate Dei depend-eret, necesse esse ad primordium christiani religionis revocare et ad hanc historiam Papa Leo revertit mentionem faciens (23) missionis authenticæ Domini nostri Jesu Christi a suis miraculi probatæ atque missionis Apostolorum ab ipso Christo translatae. (24)

Commemoravit etiam necessitatem continuationis huius missionis "usque ad cōsummationem sæculi" in perpetuo Ecclesiae magisterio, uti Sanctus Paulus (p.177) et Patres Ecclesiae (p.178) testificaverunt. Ex quibus concludi potest, quod Jesus Christus in sua Ecclesia magisterium vivum, authenticum instituit, quod auctoritate sua confirmavit, Spiritu suo informavit et miraculis demonstravit necnon praecepta huius Ecclesiae aequè ac-

(23) Ibid. pp. 171-178.

(24) Quamobrem legati Apostoli a Jesu Christo sunt non secus ac ipse legatus a Patre: "Sicut misit me Pater, et ego mitto vos": propterea quemadmodum dicto audientes Christo esse Apostolos ac discipulos oportuit, ita pariter fidem adhibere Apostolis debuerant, quoscumque ipsi ex mandato divino docuissent. Ibid. p. 173.

cipi acsi sua voluit iussitque (25).

Haec doctrina de Magisterio eodem modo in encyclicis Mortalium Animos et Mystici Corporis Christi expressa est--- Christus non solum suis discipulis iussit, ut docerent omnes nationes, sed etiam omnes homines obligavit, ut veritatem fidei tenerent. Sed hoc duplex praeceptum intelligi non potest, nisi Ecclesia doctrinam evangeliorum sine periculo erroris clare et integre proponit.

Iamvero Unigenitus Dei Filius, cum legatis suis imperavit ut docerent omnes gentes, tum omnes homines hoc obstrinxit officio, ut iis rebus fidem adiungerent quae sibi a "testibus praedeterminatis a Deo" nuntiarentur, atque ita iussum sanxit: "Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur"; sed utrumque Christi praeceptum, quod non impleri non potest, alterum scilicet docendi, alterum credendi ad aeternae adeptionem salutis, ne intellegi quidem potest, nisi Ecclesia evangelicam doctrinam proponat integram ac perspicuam sitque in ea proponenda a quovis errandi periculo immunis. (26)

Iuridica enim, quam vocant, Ecclesiae missio ac docendi, gubernandi sacramentaque administrandi potestas, idcirco ad aedificandum Christi Corpus supernam vim habent atque vigorem, quod Christus Jesus e Cruce pendens Ecclesiae suae divinatorum munerum fontem aperuit, quibus et fallentem numquam doctrinam

(25) Quoties igitur huius verbo magisterii edicitur, traditae divinitus doctrinae complexu hoc contineri vel illud, id quisque debet certo credere, verum esse: si falsum esse ullo modo posset, illud consequatur, quod aperte repugnat, erroris in homine ipsum esse auctorem Deum. (Ibid. p. 179).

(26) AAS 20 (1928) p.12.

homines docere posset, et eos per divinitus illuminatos Pastores salutariter regere, ac caelestium gratiarum imbre perfundere (27)

Missio huius Ecclesiae tamen consistit non solum in officio magisterii doctrinam tuendi eamque integram et incorruptam propagandi sed etiam in officio populos Christianos sanctificandi et regendi. Propterea, sicut doctrina numquam fuit interpretationi privatae commissa, ita non singulis populis, sed hierarchiae a Christo institutae hoc officium sanctificandi regendique traditum est. (28)

Hanc societatem a fide et magisterio congregatam, Satis Cognitum in sequentibus verbis definivit:

Ecclesia igitur, id quod alias attigimus, dux hominibus est ad caelestia, eidemque hoc est munus assignatum a Deo ut de iis, quae religionem attingunt, videat ipsa et statuatur, et rem christianam libere expediteque iudicio suo administret.... Ergo Ecclesia societas est ortu divina: fine, rebusque fini proxime admoventibus, supernaturalis: quod vero coalescit hominibus, humana communitas est. (29)

(27) AAS 35 (1943) p. 207

(28) At vero quo modo doctrina caelestis nunquam fuit privatorum arbitrio ingeniove permessa, sed principio a Jesu tradita, deinceps ei separatim, de quo dictum est, commendata magisterio: sic etiam non singulis e populo christiano, verum delectis quibusdam data divinitus facultas est perficiendi atque administrandi divina mysteria, una cum regendi gubernandique potestate. (Op. cit. p. 182)

(29) Ibid. p. 183-184.

Quia tamen principalis praeoccupatio huius encyclicae erat, sicut iam indicavimus, conceptio de natura ecclesiae Anglicana, i.e. supra commemorata "Branch Theory", Leo XIII longe lateque in ultima parte encyclicae Satis Cognitum evolvit doctrinam catholicam de unitate regiminis Ecclesiae a Christo volita.

Qua de causa sicut ad unitatem Ecclesiae, quatenus est coetus fidelium, necessario unitas fidei requiritur unitatem, quatenus est divinitus constituta societas, requiritur iure divino unitas regiminis, quae unitatem communionis efficit et complectitur. (30)

Hoc ultimum thema in duas partes dividi potest: positio Petri et eius successorum (pp. 181-197) et relatio Petri et eius successorum ad episcopos (pp. 197-206).

Pro solutione huius quaestionis de primatu Petri Leo XIII usus est eodem argumento sicut in omnibus his difficultatibus nempe voluntate expressa Jesu Christi. "Quae vero et cuiusmodi summa ista potestas sit, cui christianos parere oportet universos, non aliter nisi comperta cognitaque voluntate Christi statuendum" (31) Sed Christus Ecclesiae patrum uti caput dedit. Eodem tempore hanc potestatem stabilivit in successoribus istius Petri. (32)

(30) Ibid. p. 184.

(31) (Ibid. p. 189)

(32) Jesus Christus igitur summum rectorem Ecclesiae Petrum dedit, idemque sanxit ut eiusmodi magistratus salutis communi ad perennitatem institutus, ad successores hereditate transferretur, in quibus Petrus ipse esset auctoritate perpetua superstes. (Ibid p. 186).

Ergo dicere possumus, quod ex divina voluntate auctoritateque Ecclesia Christi super Petrum sicut fundamentum aedificata est. Sed ex sua natura munus fundamenti est unificatio partium aedificii. Munus Petri ergo est Ecclesiam supportare necnon cohesionem membrorum eorumque unitatem sustinere. In hoc munere tamen necesse est, ut officium iurisdictionis, i.e. potentia imperativa, defensiva ac iudicativa includatur. Theoria ab Anglicanis advocata hoc fundamentum sustulit et est contra naturam Ecclesiae a Christo constitutae, "Quo ex oraculo liquet, Dei voluntate iussuque Ecclesiam in beato Petro, velut aedes in fundamento consistere." (33)

Difficultas principalis sub hoc titulo est quaestio de successoribus Petri in Sede Romana. Satis Cognitum repetit doctrinam a conciliis Florentino et IV Laterano decretam.

Definimus, Sanctam Apostolicam Sedem et Romanam Pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse beati Petri, principis Apostolorum, et verum Christi vicarium totiusque Ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem ac doctorem existere, et ipsi in beato Petro pascendi, regendi ac gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse; quemadmodum etiam in gestis oecumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continentur. (Concilium Florentinum)

Romana Ecclesiae... disponente Domino, super omnes alias ordinariae potestatis obtinet principatum, utpote mater universorum Christi-fidelium et magistra. (Concilium Lateranense IV)(34)

(33) Ibid. p. 187.

(34) Ibid. p. 193.

Sententia perennis Ecclesiae Catholicae semper docuit, quod munus Petri Apostoli uti lapidis, i.e. fundamenti, super quem Ecclesia aedificata est, nequaquam cum ipso Petro desistere potest, sed recidere in eius successores perpetue oportuit. Doctrina Satis Cognitum confirmata est a traditione antiqua (35), orientali (36), et canonibus concilium oecumenicorum (37): "Quare Pontificis, qui Petro in Ecclesiae potestatem obtinent iure divino" (38) a nostris aliis duobus encyclicis eodem modo repetita est.

Mox tamen subiiciunt, hanc quoque ipsam perperam fecisse, quae priscam religionem corruperit, aliquibus doctrinis, Evangelio non tam alienis quam repugnatibus, additis ad credendumque propositis; quas inter praecipuam illam numerant de iurisdictionis Primatu, qui Petro eiusque in Sede Romana successoribus adiudicatur. In quo quidem numero adsunt, quamquam non ita multi, qui Romano Pontifici aut primatum honoris aut iurisdictionem seu potestatem quamdam indulgeant, quam nihilominus non a iure divino sed a fidelium consensu quodammodo proficisci arbitrantur. (39)

Siquidem, ut sapientissimus erat, constitutum ab se sociale Ecclesiae corpus nequaquam sine conspicuo capite relinquere poterat... Est enim Petrus, vi

(35) Cfr. Ibid. p. 193-194.

(36) Ibid. p. 194-195.

(37) Ibid. p. 195-197.

(38) Ibid. p. 192.

(39) ASS 20 (1928) p. 10.

primatus, nonnisi Christi vicarius, atque adeo unum tantum primarium habetur huius Corporis Caput, nempe Christus: qui quidem arcana ratione Ecclesiam per sese gubernare non desinens, adspectabili tamen modo per eum, qui suam in terris personam gerit, eandem regit Ecclesiam, iam post gloriosam suam in caelum Ascensionem non in se solo, sed in Petro quoque tamquam in perspicuo fundamento aedificatam. Unum solummodo Caput constituere Christum eiusque Vicarium, et idque subinde Successores eius iterare non desiere unquam. (40)

Ultima pars Satis Cognitum (pp. 197-205) relationes inter papam et episcopos tractat. Sicut Christus non solum Petrum sed alios elegit, quos et apostolos nominavit, ita cum Romano Pontifice, Episcopi uti successores horum apostolorum eorum potestatem capiunt et in constitutione Ecclesiae includi debent. (41)

Illi non sunt vicari Romani Pontifici, sed ut successores Apostolorum auctoritatem propriam exercent. Nihilominus eorum coniunctio cum Papa Romano absolute necessaria est et Leo XIII consequentias schismatis descripsit:

Ex quo plane intelligitur, excidere episcopos iure ac potestate regendi, si a Petro eiusve successoribus sicientes secesserint. Nam a fundamento, quo totum debet aedificium niti, secessionem divelluntur; itaque exclusi aedificio ipso sunt: ob eandemque causam ab ovili seuncti, cui dux est pastor maximus, regnoque extorres, cuius uni Petro datae divinitus claves. (42).

(40) AAS 35 (1943) p. 210-211.

(41) Quo modo Petri auctoritatem in Romano Pontifice perpetuam permanere necesse est, sic Episcopi, quod succedunt Apostolis, horum potestatem ordinariam hereditate capiunt; ita ut intimam Ecclesiae constitutionem ordo episcoporum necessario attingat. (Ibid. p. 197)

(42) Ibid. p. 198.

Sententia secundum quam Romani Pontifices concilio oecumenico se subicere debent ut contraria veritati a Satis Cognitum iudicatur. Divina constitutio hierarchica Ecclesiae submissionem episcoporum ad Sedem Romanam requirit. Intentio Christi dandi Petro praeeminentiam super alteros apostolos erat praecise, ut ille eos confirmet atque ille eorum vinculum unitatis soliditatisque sit. (43)

Sed hac praeeminentia non intelligi debet ac si Romani Pontifices ad libitum fratribus episcopalibus dominari possent. Ex divina intentione et clara voluntate Christi episcopi sunt veri successores Apostolorum. Et Satis Cognitum concludit cum monitu, ut Pontifices episcopatum universalem conservent et potestatem episcoporum sustineant. (44).

(43) Qui gregi praepositus est universo, eum non modo in oves dispersas, sed prorsus in multitudinem insimul congregatarum habere imperium necesse est... Profecto cuius in potestate sunt claves regni, ei ius atque auctoritas est non tantum in provincias singulares, sed in universas simul: et quo modo episcopi in regione quisque sua non solum privato cuique, sed etiam communitati vera cum potestate praesunt, ita Pontifices romani, quorum potestas christianam rempublicam totam complectitur, omnes eius partes, etiam una collectas, subiectas atque obedientes habent potestati suae. (Ibid. p. 202-203).

(44) Romani autem Pontifices, officii sui memores, maxime omnium conservari volunt quidquid est in Ecclesia divinitus constitutum: propterea quemadmodum potestatem suam ea qua par est cura vigilantiaque trentur, ita et dedere et dabunt constanter operam ut sua Episcopis auctoritas salva sit. (Ibid. p. 205)

In conclusione post hanc analysim nostri textus nullo modo eum melius reassumere possumus quam ut textum alterius encyclicae Mortalium Animos citemus,

Ecclesiam vero suam instituit Christus Dominus societatem perfectam, natura quidem externam obiectamque sensibus, quae humani generis reparandi opus, unius capitis ductu, per vivae vocis magisterium perque sacramentorum, caelestis gratiae fontium, dispensationem, in futurum tempus (tempus) persequeretur; quam obrem et regno et domui et ovili et gregi eam comparando similem affirmavit. Quae quidem Ecclesia, tam mirabiliter constituta, Conditor suo itemque Apostolis eius propagandae principibus morte sublati, desinere atque extinguere profecto non poterat, utpote cui mandatum esset, ut universos homines, nullo temporum locorumque discrimine, ad aeternam salutem perduceret: "euntes ergo docete omnes gentes". Cuius in perpetua perfunctione muneris num Ecclesiae aliquid virtutis efficaciaeque defuturum est, quando ei praesens perpetuo adest Christus ipsemet, sollemniter pollicitus: "Ecce vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi"? (45).

Sed hic textus nos fert in alteram contextum historicum. Inter Satis Cognitum et Mortalium Animos erat intervallum triginta annorum, inter quod ^{Motus} Oecumenicus ortus est et valde crevit.

(45) Op. cit. p. 8-9

M O R T A L I U M A N I M O S

CONTEXTUS HISTORICUS

Opus fundamentale historiae motus oecumenici est A History of the Ecumenical Movement 1517-1948 a R. Rouse et S. Neill editum. Hic liber radices motus oecumenici iam in saeculum sextum decimum ponit. Sed generaliter principium motus moderni huius saeculi fixum est in "International Missionary Conference" Edinburgensem anni 1910. (46)

Motus oecuminicus, sicut evolutus est, tres ramos habuit. Primus ramus erat motus missionarius, supra commemoratus, saeculi undivicesimi, qui ad conferentiam Edimburgensem adduxit (47). Consilium ab hac conferentia constitutum magnum influxum in formationem motus "Faith and Order" exercuit.

Secundus ramus erat sic dicta "Life and Work". Finis huius motus erat, ut unionis Christianitatis in actione inveniret. Sub influxu liberalismi saeculi undevicesimi multi protestantes momentum dogmatis diminuerunt et per unitatem morem socialemque virtutem religionis Christianae in mundum differe studuerunt. Père Congar ideologiam huius motus bene depinxit in suo libro Chrétiens désunis.

(46) The World Missionary Conference, Edinburg 1910, Was the birthplace of the modern ecumenical movement... it can not be said too often or too emphatically that the ecumenical movement arose from the missionary movement and continues to have at its heart world-wide evangelism. (Rouse-Neill, Op. cit. p. 362)

(47) Cfr. Rouse-Neill, pp. 355-363.

On pense qu'il y a dans le christianisme une réalité essentielle en laquelle nous sommes déjà et pouvons nous trouver unis; tandis qu'il y a tout un ordre de réalités accessoires, sont celles du dogme, des cultes, des organisations ecclésiastiques divers et opposés. Vanité que de vouloir chercher dans ces réalités une base d'unité chrétienne. Il faut chercher l'union non dans la dogmatique et la constitution ecclésiastiques, mais "en dépit de toutes les différences des conceptions théologique et ecclésiastiques". Car, tout cela, doctrines, rites, institutions, n'est que le corps dont se revêt, selon les catégories de chacun, l'expérience spirituelle de la grâce: ce ne sont que des manières humaines, nécessaires d'ailleurs et bienfaisantes dans leur ordre, de construire après coup le don de Dieu. (48)

Motus "Life and Work" unum promotorem principalem habuit, Nathan Söderblom, episcopum Uppsalae in Suecia. Munus Söderblom in motu "Life and Work" in supra citata historia motus oecumenici descriptum est.

It (i.e. conferentia Stockhomii 1925) was a remarkable assemblage of men and women from many lands and many Churches. But on that first day all eyes were turned ^{towards} one single figure; for Stockholm more than any other great Christian conference was the child of one heart and one brain; in a most unusual way Nathan Söderblom, Archbishop of Uppsala, was Stockholm 1925. (49)

Söderblom bene praeparatus erat, ut novo motui pro unitate ecclesiarum praeesset, ille erat maxime familiaris tendentiarum theologiarum initii huius saeculi, quatuor linguas loqui potuit et unitati christianae arden-

(48) Op. cit. p. 154.

(49) Op. cit. p. 545.

ter studuit. (50) Sed a dogmate Ecclesiae Romanae iudicata tendentia liberalistica Söderblom hoc novum^{motum} ab initio vitiauit. Conger theologiam Söderblom descripsit:

Le congrès de Stockholm fut préparé dans le contexte très particulier des années d'après-guerre; bien que la direction en était assurée par Mgr Söderblom, archevêque luthérien d'Upsal, esprit à la fois très ample, confus et synthétique, héritier des modernismes conjugués et du relativisme de Schleiermacher, d'A. Sabatier et de Troeltsch. (51)

Söderblom speravit etiam inter primum bellum mondiale conferentiam pro unitate christianorum haberi. Hoc impossibile erat et tandem anno 1925 primus congressus motus "Life and Work" factus est, Thema huius congressus erat practicum et non dogmaticum, ut unitas membrorum melius efficeretur. Quaestiones tractatae erant: Ecclesia et oeconomia industrialis; ecclesia et problema moralis et socialis; ecclesia et relationes internationales. Effectus conferentiae Stockhomii^{erant} minimi, sed tamen christianos diversarum ecclesiarum congregaverat et discussionem de eorum diversitatibus doctrinalibus nutriverat. (52)

(50) Cfr. Ibid. p. 545-546.

(51) Chrétiens désunis, p. 151.

(52) Stockholm 1925 did not produce any ecumenical social creed or solve any controversial problems of Christian action. In the brief span of its twelve days it made a rapid survey of the needs of contemporary society; it appealed to the conscience of the Christian world and indicated possible lines of advance. (Rouse-Neill, Op. cit. p. 550).

Sicut iam vidimus, tertius ramus motus oecumenici, sic dictum "Faith and Order", suum initium in conventu missionario Edinburgi habuit. Initiator huius motus erat quidam episcopus ecclesiae anglicanae in Statibus Confederatis Americae Septentrionalis, Charles Harold Brent. Eius personalitas et contributus in formationem motus "Faith and Order" in Rouse-Neill descripta sunt.

When Brent went to the World Missionary Conference, Edinburgh 1910, Christian unity was already a central interest in his life: "I cannot", he said, "Understand: people who are indifferent to or idle in the *caus* background of all Christian life and thought." His experiences as a missionary had constantly kept the unity of the Christian Church uppermost in his mind, for "we missionaries have moments of deep depression when the consciousness sweeps over us that it is little short of absurd to try to bring into the Church of Christ the great nations of the Far East unless we can present an undivided front."

Charles Henry Brent was a Canadian by birth. Ordained in 1886 in the diocese of Toronto, he went soon after to the United States, where he eventually became a citizen, working first in a parish in Buffalo, and then in Boston, where he remained until he became Bishop of the Philippines... At the end of the war he again became active on behalf of Faith and Order, and in 1920 presided at the preliminary Conference of the movement at Geneva. From that time onwards he worked prodigiously to ensure the success of the Lausanne Conference. (53)

Iam paulo post congressum Edinburgi Brent persuasit Eccle-

(53) Op. cit. p. 426.

siae Episcopali (i.e. Anglicanae) in America, ut illa proponeret novam conferentiam pro unitate fidei et constitutione ecclesiae ad quam "omnes communiones christianae invitari possent". Haec idea cum magna difficultate perfecta est et hoc nonnisi post septendecim annos. Anno 1927 tamen primus congressus motus "Faith and Order" Lausonii in Helvetia apertus est.

Finis huius motus expressa est in Rouse-Neill:

The conference is for the definite purpose of considering those things in which we differ, in the hope that a better understanding of divergent views of faith and order will result in a deepened desire for reunion and in official action on the part the separated Communion themselves. It is the business of the conference not to take such official action, but to inspire it and to prepare the way for it. (54)

"Faith and Order" est primaria idea et motus anglicanus. Lausonii erant utique Lutherani, Calvinistae, Orthodoxi necnon multi repraesentantes ecclesiarum evangelistarum. Programma tamen erat spiritus anglicani plus quam aliorum confessionum. Conferentia circa septem quaestiones organisata erat: vocatio ad unitatem; nuntius ecclesiae pro mundo--Evangelium; natura ecclesiae; confessio fidei ecclesiae; ministerium ecclesiae; sacramenta; unitas christianitatis et locus ecclesiarum diversarum.

Essentialiter doctrina anglicana est ecclesiologicala. Et hoc erat thema congressus Lausonii super quod

(54) Op. cit. p. 408.

tota orientatio motus "Faith and Order" fundata est. Omnes questiones supra commemoratae adducunt ad ecclesiologiam adhuc male formatam, quae fuit praeoccupatio continua ecclesiae anglicanae. Pater Thomas Sartory in suo libro Die Ökumenische Bewegung und die Einheit der Kirche, explicans sensum verborum "Faith" et "Order" bene conceptiones Anglicanae monstravit.

"Faith" ist im Sinne der fides quae creditur gebraucht. Es bedeutet den Glaubensinhalt, nicht die Glaubensfunktion (belief) oder die Formulierung des Glaubensinhalts, das Bekenntnis (creed), obwohl beides natürlich mit dem Glaubensinhalt zusammengehört und dieser vor allem nicht ohne seine Formulierung gedacht werden kann. "Faith" ist der Inbegriff der in der Offenbarung gegebenen, in den ökumenischen Bekenntnissen formulierten Glaubenswahrheiten, die zum Wesen des Christentums gehören.

Schwerer ist der Begriff "Order" zu verstehen. Zu den Fragen, die unter das Wort Order fallen, gehören:

1. die Frage nach dem Wesen der Kirche als einer sichtbaren Gemeinschaft,
2. die Frage des geistlichen Amtes,
3. die Frage der Sakramente....

Es ist deutlich, wie sehr das "Programm" von "Faith and Order" aus anglikanischer Sicht entstanden ist. Der Glaube, die von Gott gegebene Gnadenmittel und die anerkannten Amtsträger, also Glaube, Sakramente und Amt, dieses Ternar erscheint überall da, wo die Anglikanische Kirche ihren klassischen Kirchenbegriff bestimmt (55)

In suo libro, Petite histoire du Mouvement Oecuménique, Georges Tavard hanc contributionem Anglicanorum sequenti-

(55) Op. cit. p. 22.

bus verbis descripsit:

La grande contribution anglicane à la formation d'une pensée oecuménique a donc été de poser la question de l'unité catholique. Le protestantisme proprement dit, celui des Eglises calvinistes et luthériennes, s'est surtout orienté vers l'unité protestante... L'anglicanisme, lui, a nettement envisagé le problème de l'unité catholique. Il l'a fait, avec certains de ses théologiens, ouvertement. D'Autres, sans formuler ce problème, ont promu une théologie de l'unité chrétienne qui donne une part de Choix au catholicisme. (56).

(56) Op. cit. p. 50.

SANCTA SEDIS ET MOTUS OECUMENICUS

Evolutio horum motuum ab Ecclesia Romana cum magna attentione observabatur. (57) Anno 1919 post bellum mundiale delegatio motus "Faith and Order" dedit invitationem Papae Benedicto XV ut participaret in proxima conference "World Conference on Faith and Order". Haec delegatio cordialiter a Papa recepta est, sed tamen post audientiam sequens dictio delegatis data est:

The Holy Father, after (having) having thanked them for their visit, stated that as successor of St. Peter and Vicar of Christ he had no greater desire than that there should be one fold and one shepherd. His Holiness added that the teaching and practice of the Roman Catholic Church regarding the teaching and visible church of Christ was well known to everybody and therefore it would not be possible for the Catholic Church to take part in such a Congress as the one proposed. (58)

Quamquam ideologia anglicana motus "Faith and Order" erat minus contra doctrinam Ecclesiae Romanae de natura verae Ecclesiae et eius unitate quam illa protestantica motus "Life and Work", nihilominus auctoritati Romanae ingrata erat. Quae cum ita sint, ante congressum praeparatorium Genevae, mensis Augusti 1920, Benedictus XV decidit positionem Sanctae Sedis auctoritative publicare et Sacra Congregatio S. Officii 2 julii, 1919 instructionem diei 12 septembris 1864, supra citatam in memoriam revocavit.

(57) Cfr. Tavard, Op. cit. p. 111-121.

(58) Rouse-Neill, Op. cit. p. 416.

In generali consessu Supremae S. Cong. S. Officii habito feria IV, 2 iulii 1919, proposito dubio: "Utrum instructiones huius eiusdem Supremae S. Cong., latae die 16 septembris 1864 circa participationem catholicorum cuidam societati Londoni erectae ad procurandam, ut aiebant, christianitatis unitatem, applicandae sint, et a fidelibus servendae etiam quoad eorundem participationem conventibus quibuscumque comitiisque publicis vel privatis ab acatholicis indictis, qui finem sibi praestituunt unionem procurandi omnium coetum christianorum nomen sibi vindicantium"; E. mi ac Rmi Domini Cardinales in rebus fidei et morum Inquisitores Generales respondendum manderent. Affirmative, et iterum evulgandas esse in ephemeride officiali Sanctae Sedis supra memoratas litteras, una cum aliis ad quosdam Puseitas anglicos datis, die 8 novembris 1865. SSmus D.N.D. Benedictus Div. Prov. Papa resolutionem approbare et confirmare dignatus est. (59).

Etiam ante "World Conference of Faith and Order" anno 1927 novus Papa, pius XI, eadem positionem assumpsit. Impossibile esse Ecclesiae Romanae participare in congressibus, in quibus doctrinae divinae revelatae publice disputarentur. Etiam praesentiam catholicorum in his disputationibus valde inconveniens aestimata est, Deinde propter multas inquisitiones fidelium tum clericorum tum laicorum studiosorum huius congressus, altera epistola Sancti Officii 6 iulii, 1927 apparuit.

Occasione conventus, qui diebus 3-21 proximi augusti habebitur in Lausonii in Helvetia, propositum est

(59) AAS 11 (1919) p. 309.

Supremae S. Cong. S. Officii dubium: "An liceat catholicis interesse vel favere acatholicorum conventibus, coetibus, concionibus aut societatibus quae eo spectant ut omnes christianum nomen utcumque sibi vindicantes uno religionis foedere consocientur?"

In Congregatione Generali, Feria IV, die 6 iulii 1927 E. mi ac Revmi Domini Cardinales in rebus fidei et morum Inquisitores Generales respondendum mandarunt: Negative, atque standum omnino decreto ab hac ipsa S. Cong. die 4 iulii 1919 edito De Participatione catholicorum societati "Ad procurandam christianitatis unitatem."

SSmus Dominus Noster D. div Prov Pp XI resolutionem approbavit et publicari iussit (60).

Sed si auctoritas Ecclesiae Romanae participationem catholicorum in motu magis doctrinali "Faith and Order" prohibuit, etiam plus erat contra motum Liberalem "Life and Work". Anno 1921 Söderblom epistolam invitationis scripsit Papae cum proposito, ut Ecclesia Romana in proximo congressu universali participaret. Quae in epistola Söderblom descripsit intentionem "Life and Work" et indicavit, quod proposita unio motus "Life and Work" non esset in fide, cultu vel dogmate sed tantum in charitate christianae in quantum posset. Responsio Benedicti XV communicata est a Cardinale Gasparri, in qua expressit gratitudinem Sanctae Sedis pro relationibus conferentiae praeliminae Genevae, quae in epistola inclusae erant, sed quod invitationem responsio Gasparri siluit (61).

(60) AAS 19 (1927) p. 278.

(61) The silence on the central point of the letter, the invitation to the Stockholm Conference, could only be taken to mean that the Vatican declined to cooperate with the Life and Work movement. At the meeting in Peterborough it was decided to take no further steps in relation to the Roman Catholic Church. The Vatican therefore received no formal invitation to

Haec erant circumstantiae et contextus hictoricus encyclici Papae Pii XI Mortalium Animos quando apparuit 6 Januarii 1928.

./. the Stockholm Conference of 1925. (Rouse-Neill Op.
.cit. p. 540)

DOCTRINA MORALIUM ANIMOS

Disciplina Sedis Apostolicae relate ad hunc motum unionis inter protestantes mirationem fidelium non excitare non potuit. E contrario, multi catholici pensaverunt, quod motus oecumenicus esset phaenomenon Sanctae Sedis valde commodum propter eius perennem praecupationem erga unitatem christianitatis. Finis encyclicae Mortalium Animos tamen erat admonitio contra errores doctrinales, quae erant illo tempore fundamentum motuum "Life and Work" et "Faith and Order". Hunc finem Papa Pius XI iam in principio encyclicae expressit.

Consentia igitur apostolici officii cum moneamur, ut dominicum gregem perniciosus ne sinamus circumveniri fallacis, vestram, Venerabiles Fratres, in cavendum eiusmodi malum diligentiam advocamus; confidimus enim, per scripta et verba cuiusque vestrum posse facilius et ad populum pertingere et a populo intellegi quae mox principia et rationes proposituri sumus, unde catholici accipiant quid sibi sentiendum agendumve cum res de inceptis quae eo spectant, ut quotquot christiani nuncupantur, ii omnes in unum corpus quoquo pacto coalescant. (62)

In genere hi errores, sicut iam vidimus, dupliciter dividi possunt; in illos errores, qui sub falso notione naturae ecclesiae et cum motu "Faith and Order" connexi erant, et illos sub liberali notione fidei Söderblom et motus "Life and Work".

(62) AAS 20 (1928) p. 7

Falsa idea de natura ecclesiae, secundum quam vera Ecclesia numquam, et eius alia sententia, i.e. "Branch theory" neque in principio neque hodie exstitit, a Mortalium Animos condemnata sunt.

Opinantur enim, fidei ac regiminis unitatem-- quae verae et unius Ecclesiae Christi insigne est--nec ferre unquam exstitisse antehac nec hodie existere; eandemque optari quidem posse et fortasse per commenticium quiddam interea habendam esse. Addunt, Ecclesiam per se, seu natura sua, in partes esse divisam, idest ex plurimis ecclesiis seu communitatibus peculiaribus constare, quae, disiunctae adhuc, etsi nonnulla doctrinae capita habent communia, tamen in reliquis discrepant...

Mox tamen subiciunt, hanc quoque ipsam perperam fecisse, quae priscam religionem corruperit, aliquibus doctrinis, Evangelio non tam alienis quam repugnantibus, additis ad credendumque propositis; quas inter praecipuam illam numerant de iurisdictionis Primatu, qui Petro eiusque in Sede Romana successoribus adjudicatur. In quo quidem numero adsunt, quamquam non ita multi, qui Romano Pontifici aut primatum honoris aut iurisdictionem seu potestatem quandam indulgeant, quam nihilominus non a iure divino sed a fidelium consensu quodammodo proficisci arbitrantur. (63)

Papa ad hos errores respondit cum supra citata definitione naturae verae ecclesiae: est tantum una vera religio a Deo per Filium suum revelata (64) atque una sola Ecclesia fundata ad hanc revelationem custodiendam ab eodem Filio Dei Domino nostro Jesu Christo, qui Apostolum Petrum uti fundamentum huius aedificii ecclesiastici constituit et cui suum auxilium perpetuum pomisit (65)

(63) Ibid. p. 9-10.

(64) Cfr. Ibid. pp. 8-9.

(65) Cfr. Ibid. pp. 8-9.

Alteri errori eodem modo respondit Pius XI: Impossibile esse unitatem uti Söderblom in epistola invitatoria super memorata proposuerit. Unionem inter communiones, quarum altera affirmaret altera negaret, "sacram Traditionem genuinum esse divinae Revelationis fontem" seu altera censeret ecclesiasticam hierarchiam constantem ex episcopis et presbyteris a Deo constitutam esse et altera asseret hanc hierarchiam tantum pedetemptim et propter rerum temporumque condiciones inductam esse, blasphemiam esse. (66) Judicium de falso fundamento motus "Life and Work" et vera doctrina de mutua relatione virtutum fidei et caritatis Mortalium Animos sequentibus verbis expressit:

Quod enim pro comperto habeant, homines quovis religionis sensu destitutos perraro inveniri, idcirco eam in spem ingressi videntur, haud difficulter eventurum, ut populi, etsi de rebus divinis alii aliud tenent, in nonnullarum tamen professione doctrinarum, quasi in communi quodam spiritualis vitae fundamento, fraterne consentiant... (67)

Videantur quidem panchristiani isti, qui ad consociandas ecclesias intendunt animum, nobilissimum persequi consilium caritatis christianos inter omnes provehenda; et tamen qui fieri potest, ut in fidei detrimentum caritas vergat? Nemo sane ignorat, Ioannem ipsum, caritatis Apostolum... omnino vetuisse ne quid cum iis haberetur commercii, qui Christi doctrinam non integram incorruptamque profiterentur: "Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non offert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis". Quamobrem cum cari-

(66) (Cfr. Ibid. p. 12-13.

(67) Ibid. p. 6

tas fide integra ac sincera, quasi fundamento, innitatur, tum unitate fidei, quasi praecipuo vinculo, discipulos Christi copulari opus est. (68)

Patet igitur, cur auctoritas Romana numquam participationem fidelium in his congressibus permiserit. Pro re nostra tamen maximi momenti est positiva doctrina de unione christianorum per reditum ad unam veramque Ecclesiam, uti in nostra encyclica expressa est. Doctrinam de una via unionis christianorum iam encyclica Satis Cognitum obrumbravit, cum Leo XIII scriberet:

Nos igitur audire et caritati Nostrae paternae obsequi ne recusent, quotquot sunt, qui impietatem tam late fusam oderunt, et Iesum Christum filium Dei eundemque servatorem generis humani agnoscunt et fatentur, sed tamen vagantur ab eius Sponsa longius. Qui Christum sumunt, totum sumant necesse est... Hi quidem apud se reputent ac plane intelligant, numerari se in filiis Dei nequaquam posse, nisi fratrem sibi Iesum Christum simulque Ecclesiam matrem adsciverint. (69)

Coniunctionem cum Petro et eius successoribus in Sede Romana, quam unio cum vera Ecclesia Dei includit, clarius et definitive Mortalium Animos in textu principali encyclicae affirmavit.

Christianorum enim coniunctionem haud aliter licet, quam fovendo dissidentium ad unam Christi Ecclesiam reditu, quandoquidem olim ab ea infeliciter descivere. Ad unam veram Christi Ecclesiam, inquit, omnibus sane conspicuam et talem, Auctoris sui voluntate, perpetuo mansuram, qualem ipsemet ad communem salutem instituit. Neque enim mystica Christi Sponsa, saeculorum decursu, contaminata est, unquam, nec contaminari aliquando potest... Cum enim corpus Christi mysticum, scilicet Ecclesia, unum sit, compactum et connexum, corporis eius physici instar, inepte

(68) Ibid. p. 12.

(69) Op. cit. pp. 206-207.

stulteque dixeris mysticum corpus ex membris disiunctis dissipatisque constare posse: quisquis igitur cum eo non copulatur, nec eius est membrum nec cum capite Christo cohaeret.

Iamvero in hac una Christi Ecclesia nemo est, perseverat nemo, nisi Petri, legitimorumque eius successorum, auctoritatem potestatemque obediendo agnoscat atque accipiat. Episcopo quidem Romano, summo animarum Pastori, nonne maiores paruerunt eorum, qui Photii novatorumque erroribus implicantur? Recesserunt heu filii a paterna domo, quae non idcirco concidit ac perii, perpetuo ut erat Dei fulta praesidio; ad communem igitur Patrem revertantur, qui iniurias Apostolicae Sedi ante inustas oblitus, eos amantissime accipiturus est. Nam si, quemadmodum dictitant, consociari Nobiscum et cum nostris cupiunt, cur non ad Ecclesiam adire properent, "matrem universorum Christi fidelium et magistram?" (70).

(70) Op. cit. pp. 14-15.

MYSTICI CORPORIS CHRISTI

CONTEXTUS HISTORICUS

Adducimur ad nostram ultimam encyclicam si textus Sa-
tis Cognitum et Mortalium Animos de reditu dissidentium cum tex-
tu simili Mystici Corporis Christi comparamus. Verbis Mystici
Corporis Christi Pius XII dissidentes invitavit ad reunionem
cum vero Corpore Christi Mystico:

Hos etiam, qui ad adspectabilem non pertinent Catholicae
Ecclesiae compagem, ut profecto, nostis, Venerabiles Frä-
tres, inde ab initio Pontificatu, supernae Nos commisimus
tutelae supernoque regimini, sollemniter adseverantis nihil
Nobis, Boni Pastoris exemplum sequentibus, magis cordi
esse, quam ut vitam habeant et abundantius habeant¹⁵⁶. Ite-
rare cupimus, eos singulos universos amantissimo animo
invitantes, ut internis divinae gratiae impulsionebus ul-
tro libenterque concedentes, ab eo statu se eripere stu-
deant, in quo de sempiterna cuiusque propria salute secu-
ri esse non possunt¹⁵⁷...quandoquidem, etiamsi inscio quo-
dam desiderio ac voto ad mysticum Redemptoris Corpus cor-
dinentur, tot tamen tantisque caelestibus muneribus adiu-
mentisque carent, quibus in Catholica solummodo Ecclesia
frui licet. Ingrediantur igitur catholicam unitatem, et
Nobiscum omnes in una Iesu Christi Corporis compagine co-
nuncti, ad unum Caput in gloriosissimae dilectionis so-
cietate concurrant¹⁵⁸...

Profitemur tamen omnino necessarium esse id sponte liben-
terque fieri cum nemo credat nisi volens¹⁵⁹. Quam ob rem
rem si qui, non credentes, eo reapse compelluntur ut Ec-
clesiae aedificium intrent, ut ad altare accedant, sacra-
mentaue suscipiant, ii procul dubio veri christifideles

Non fiunt: fides enim sine qua "impossibile est placere Deo" liberrimum esse debet "obsequium intellectus et voluntatis"...At quoniam homines libera fruuntur voluntate, ac possunt etiam, animi perturbationibus pravisque cupidinibus impulsī, sua libertate abuti idcirco necesse est, ut a Patre luminum per Spiritum dilecti Filii sui ad veritatem efficaciter pertrahantur. Quodsi multi adhuc, pro dolor, a catholica veritate aberrant, nec divinae adspiranti gratiae volentes concedunt, id non modo idcirco evenit, quod ipsimet sed quod etiam christifideles preces hac causa incensiores ad Deum non admovent. (71)

Certe in his textibus eandem doctrinam de reditu dissidentium ad veram Ecclesiam habemus, sed tamen Mystici Corporis Christi doctrinam ampliorem, plus completam nobis praebet. Doctrina absoluta encyclicarum Satis Cognitum et Mortalium Animos temperata est in Mystici Corporis Christi. In textu Pius XII mentionem fecit doctrinae theologicae de mysteriosa ordinatione desiderii ac voti ad veram Ecclesiam eorum, qui cum fide bona extra visibilem iuridicamque unitatem ecclesiae vivunt. Et etiam coram hanc bonam fidem Pius ap̄seritatem doctrinalem illarum aliarum encyclicarum temperavit cum reverentia erga iura hominum et libertatem conscientiae.

Causa huius modificationis duplex est. Ex una parte profundior explicatio naturae Ecclesiae inter theologos catholicos et evolutio theoriae de libertate radicali personae humanae; ex altera parte quaedam purificatio fundamentorum theolicorum motus oecumenici, quae paulatim post primos congressus huius motus effecta erat.

(71) Op. cit. pp. 242-244.

Fere omnes qui historiam motus oecumenici conscribunt, fatentur, motus "Faith and Order" et "Life and Work" ab initiis eorum interne puriorem factos esse (72) Haec purificatio primarie in evolutione "World Council of Churches" manifestata est. (73) Hoc in capitulo Secretarius generalis, Visser 't Hooft motive formationis huius concilii descripsit:

During the 1920's the separate existence of a movement concerned with "practical" Christianity and another movement concerned with doctrine and Church order^{had} not been seriously challenged. In the 1930's it was increasingly felt that this separation could not be justified. The slogan "Doctrine divides but service unites", used so often as an argument for the separate existence of Life and Work, seemed misleading and inadequate in the new situation in which it was generally realized that the profoundest differences between the Churches in their attitude to society were in the realm of theological thought. (74).

Proinde, hodiernum "World Council of Churches" non iam omnino correspondet panchristianismo ab Mortalium Animos condemnato. Sicut iam vidimus, panchristiani, contra quos encyclica docebat, describebantur uti "...eam in spem ingressi, haud difficulter eventurum, ut populi, etsi de rebus divinis alii aliud tenent, in nonnullarum tamen professione doctrinarum, quasi in communi quodam spiritualis vitae fundamento, fraterne consentiant." (75)

(72) Cfr. Aubert, Op. cit. p. 141.

(73) Cfr. Chap. 16, "The Genesis of The World Council of Churches" in Rouse-Neill, Op. cit. pp. 697-724.

(74) Rouse-Neill, Op. cit. p. 700.

(75) Op. cit. p. 6.

Decursu annorum tamen fautores motus oecumenici experti sunt, quod problema unitatis christianorum est re- vera problema doctrinale. Auctor libri The Christian Dilemma, W.H. Van de Pol, a Patre Sartory citati bene exprimit, effectum huius realizationis:

Wir haben Urteile von Ökumenischen Theologen über diese Ökumenischen anfänge gehört, die dem Urteil des Papstes (i.e. pius XI in Mortalium Animos) nahekommen, Die ersten Anfänge der Ökumenischen Bewegung Waren zu optimistisch und idealistisch. "Es bestand eine zu grosse Hoffnung auf sensationelle Ergebnisse, die wirkliche Lage wurde nicht genügend eingeschätzt, so dass eine unvermeidliche Enttäuschung folgte". (Van de Pol, The Christian Dilemma, 225)....

Aber, so schreibt er mit Recht, die frühere Linie sei "veraltet, die Ökumenische Bewegung gleicht nicht mehr dem Bild ihrer Jugend. In dem Vierteljahrhundert ihres Bestehens hat sie schon ein Anzahl bedeutendster Entdeckungen gemacht..." (ibid. p. 225) (76).

Altera ex parte quaedam nova tendentia in ecclesiologia omnibus manifesta est. Haec nova tendentia theologiae ecclesiologicae bene testata est a Stanislaus Jaki, O.S.B. in sua dissertatione, Les Tendances actuelles de L'Ecclesiologie.

Bref, l'existence des tendances nouvelles dans l'ecclésiologie est un fait désormais indiscutable. Comme preuve mentionnons une littérature vaste, bien entendu pas toujours de la même valeur, mais qui s'impose néanmoins à celui qui entend aborder en théologie le mystère de l'Eglise. Ce qui est le plus caractéristique dans ces tendances nouvelles, c'est l'intention de dépasser les limites de l'ecclésiologie posttriden-

tine. Cette réaction domine tellement ces tendances, que sans connaître la structure d'un traité écrit sur l'Eglise en esprit apologétique, on ne peut point pénétrer leur véritable signification. (77)

Propter circumstantias historicas, e. gr. litem inter ecclesiam et statum, reformationem protestanticam, aestimatio primaevae doctrinae de Mystico Corpore Christi in quendam umbram cecidit. Sed recenter, incipiens cum schola Tübingensi in Germania et principe huius scholae, J.A. Moehler contactu cum theologia protestantica et orthodoxa renovatione studiorum biblicorum et patristicorum, haec doctrina revivixit, Jàki scripsit:

Voici le but des tendances nouvelles dans l'ecclésiologie: elles se proposent de combler l'unilatéralisme de l'ecclésiologie posttridentine. L'ecclésiologie nouvelle en élaboration se distingue avant tout par un effort d'intégration de tout ce qui peut enrichir notre connaissance sur l'Eglise. Si cette ecclésiologie sollicite un retour aux sources, elle ne le fait plus dans le sens de la théologie positivo-scholastique: elle ne limite pas la notion de "source" à l'Ecriture, aux Pères, au magistère actuel, "mais d'une façon plus large, à toutes les grandes œuvres de la pensée chrétienne capables de féconder et d'alimenter la réflexion théologique". (78)

Etiamsi Pius XII admonuit catholicos de periculis dogmaticis circa doctrinam de Mystico Corpore Christi, quae in quibusdam circulis orta sunt, encyclica revera erat coronatio huius novae tendentiae. (79)

(77) Op. cit. p. 6

(78) Op. cit. p. 14.

(79) L'Encyclique Mystici Corporis, à notre avis, est avant tout le couronnement de ce renouveau ecclésiologique. Les erreurs qu'elle dénonce ne touchent presque jamais la "grande ecclésiologie". (Jàki, Op. cit. p. 16)

DOCTRINA MYSTICI CORPORIS CHRISTI

Post introductionem, in qua Pius XII praestatem dignitatem ecclesiae commemoravit (p. 193), locutus est de fructibus desideratis pro fidelibus necnon dissidentibus a sua explicatione (pp. 194-195) atque mentionem aliquorum errorum circa hoc corpus mysticum fecit (pp. 196-197); Papa suam explicationem huius corporis in duobus partibus prosequitur: prima pars est definitio naturae ecclesiae uti Corporis Christi Mystici (pp. 199-225), secunda, expositio unionis fidelium cum Christo (pp. 225-233).

In prima parte natura Ecclesiae tractatur, primum uti "Corpus" tum uti corpus "Christi" denique uti corpus Christi "Mysticum". Circa hanc definitionem Jaki dixit:

L'Encyclique emploie le mot "corps" dans le sens de corporéité, société pour revendiquer complètement l'aspect extérieur de l'Eglise; la dépendance absolue à l'égard du Christ y est indiquée par le terme "Christ" Tête de l'Eglise et son entité surnaturelle par le mot "mystique". La métaphore "Corps mystique du Christ" expliquée et précisée par l'Encyclique devient ainsi une définition analytique et veut dire: société fondée par le Christ et douée par lui d'une entité surnaturelle. (80)

In hac explicatione completam et extensivam definitionem Ecclesiae Christi habemus tum sicut corporis visibilis iuridici a Christo constituti tum sicut organismi vite Christi viventis.

(80) Jaki, Op. cit. p. 251

Iamvero ad definiendam describendamque hanc veracem Christi Ecclesiam--quae sancta, catholica, apostolica, Romana Ecclesia est-- nihil nobilius, nihil praestantius, nihil denique divinius invenitur sententia illa, qua eadem nuncupatur "mysticum Jesu Christi Corpus"; quae quidem sententia ex iis effluit ac veluti efflorescit, quae et in Sacris Litteris et in sanctorum Patrum scriptis crebro proponuntur. (81)

Circa doctrinam de Ecclesia uti Corpore, nostra encyclica doctrinam Satis Cognitum revocat: "Propter eam rem quod corpus est, oculis cernitur Ecclesia". Et propter hanc proprietatem Ecclesia est non solum una, indivisa et visibilis, sed etiam hierarchice constituta.

Sicut in natura rerum non ex qualibet membrorum congerie constituitur corpus, sed organis, uti aiunt, instructum sit oportet, seu membris, quae non eundem actum habeant ac sint apto ordine composita: ita Ecclesia ea maxime de causa Corpus dicenda est, quod recta consentaneaeque coalescit parium temperatione coagmentationeque, ac diversis est sibi invicem congruentibus membris instructa. (82)

Haec organica, hierarchia ecclesiae non tantum ex episcopis, presbyteris ac ministris composita est, sed Mystici Corporis Christi alterum aspectum ecclesiae a hodiernis theologis clarificatum attestans explicitè includit laicos et specialiter patres et matres familiarum. (83)

(81) AAS 35 (1943) p.199.

(82) Ibid. p. 200.

(83) Quin imo animadvertendum est, in praesentibus potissimum rerum condicionibus, patres matresque familias, ac patres matresque ex baptismo, eosque nominatim, qui ex laicorum ordine ad Divini Redemptoris, regnum dilatandum adiutricem ecclesiasticae hierarchiae operam navent, honorificum etiamsi saepenumero humilem, in christiana societate obtinere locum... (Ibid. p. 201).

Indulgentia Pii XII erga dissidentes, quam supra commemoravimus obstaculum non erat claræ descriptionis limitum pro annumeratione inter membra huius corporis. Ille declaravit soles eos esse vera membra ecclesiae, qui baptismum receperunt et veram fidem profitentur neque seipsos ab unitate legitimæ auctoritatis separaverunt. (84)

Hæc tamen considerationes aliquatenus iuridicæ suam veram significationem tantum in relatione ad vitam mortemque Christi.

Iuridica enim, quam vocant, Ecclesiae missio, ac docendi, gubernandi sacramentaque administrandi potestas, idcirco ad ædificandum Christi Corpus supernam vim habent atque vigorem, quod Christus Iesus e Cruce pendens Ecclesiae suæ divinorum munerum fontem aperuit...(85)

Hoc corpus ipse Christus prædicando evangelium, instituendo sacramenta et designando apostolos, fundavit. Maxime tamen per mortem et glorificationem suam Ecclesiam uti Corpus omnino speciale distinctumque ab omni alia societate stabilivit. Natura iuridica Ecclesiae, sicut iam vidimus in nostra explicatione doctrinae Satis Cognitum, est ab institutione Christi et iure divino constituta. Nihilominus elementum speciale, per quod hæc Ecclesia tam divina est, deducitur ab inhabitatione divini Spiritus Christi. (86)

(84) Cfr. Ibid. pp. 202-203.

(85) Ibid. p. 207.

(86) Quævis enim iuridicæ rationes, quibus Ecclesia etiam innititur atque componitur, ex divina oriuntur a Christo data constitutione, ad supernumque finem assequendum conferant, id tamen, quod christiana

Haec distinctio tamen non intelligi debet ac-
si Ecclesiae juridicae altera Ecclesia idealis et uti
aiunt Ecclesia charitatis opponi potest. Doctrina assi-
dua et Mystici Corporis Christi essentialis est, quod
illi duplices aspectu unae veraeque Ecclesiae nullo mo-
do separari possunt. E contra, sicut Christus una perso-
na est cum natura humana corporali et divina natura spi-
rituali, ita Ecclesia unitas est cum elemento organico
socialique quasi corporali, vivens tamen cum vita divi-
na spiritali. (87)

Saepe in encyclica nostra haec unitas aspectus
et exterioris et interioris cum emphasi commemoratur.
Cum munus Petri secundum Satis Cognitum explicemus,
textum Mystici Corporis Christi de relatione inter Chri-
stum unum solum Caput Ecclesiae et eius Vicarium visibi-
lem super terram citavimus:

Est enim Petrus, vi primatus, nonnisi Christi
Vicarius, atque adeo unum tantum primum habet

././ societas ad gradum evehitur, qui omnem naturae or-
dinem prorsus evincit, Redemptoris nostri Spiritus
est, qui ceu fons gratiarum, donorum, ac charisma-
tum omnium, perpetuo et intime Ecclesiam replet et
in ea operatur. (Ibid. p. 223)

(87) Omnino patet gravi eos in errore versari...qui eam
perinde habeant atque institutum quoddam humanum
cum certa quadam disciplinae temperatione externis-
que ritibus, et sine supernae vitae communicatione.
Dum contra, sicut Christus Ecclesiae Caput et exem-
plar, "non omnis est, si in eo vel humana demtaxat
spectetur natura visibilis..., vel divina tantummo-
do natura invisibilis..., sed unus est ex utraque
et in utraque natura..., sic Corpus eius mysticum"...
(Ibid. p. 223).

tur huius Corporis Caput, nempe Christus...
 adspectabili tamen modo per eum, qui suam in ter-
 ris personam gerit, eandem regit Ecclesiam, iam
 post gloriosam suam in caelum Ascensionem non in
 se solo, sed in Petro quoque tamquam in perspi-
 cuo fundamento aedificatam. Unum solummodo Caput
 constituere Christum eiusque Vicarium. (88)

Insuper est dignitas magna episcoporum, quod
 per eos in singulis diocesisibus uti veros successores
 Apostolorum Christus suum opus salvationis perficit.
 Ecclesiam suam immediate Christus dirigit gubernatque
 per suum influxum, "ex eo profluit in Ecclesia Corpus
 omnis lux...omnisque gratia que sancti fiunt". (89)
 Mediate tamen modo visibili et ordinario per singulos
 episcopos eandem Ecclesiam sanctificat. (90)

(88) Ibid. p. 211.

(89) Ibid. p. 216.

(90) Quandoquidem et ipsae (i.e. peculiares Christiano-
 rum communitates) a Christo Iesu proprii uniuscuius-
 que Episcopi voce potestateque reguntur. Quamobrem
 sacrorum Antistites non solum eminentiora universa-
 lis Ecclesiae membra habendi sunt, ut qui singula-
 ri prorsus nexu iunguntur cum divino totius Corpo-
 ris Capite, atque adeo iure vocantur "partes membro-
 rum Domini primae"; sed, ad propriam cuiusque Dio-
 cesim quod spectat, utpote veri Pastores assigna-
 tos sibi greges singuli singulos Christi nomine pa-
 scunt ac regunt... (Ibid. p. 211).

Cum Papa explicavit doctrinam Ecclesiae uti organismum "Christi", quia hic est eius sustentator, hunc eundem aspectum exteriorem interioremque univit. Citans textum S. Roberti Bellarmini, ubi Ecclesiam dicit Ecclesiam "Christi" non solum quia ille est eius caput, sed etiam quia Ecclesiam sustinet et ita in Ecclesia vivit ut "ipsa quasi altera Christi persona existit," quia ille vult bona sibi propria ita Ecclesiae communicare, ut haec ex vita divina sibi communicata imaginem Christi perfectam exprimat Papa scripsit:

Nam per iuridicam, ut aiunt, missionem qua Divinus Redemptor Apostolos in mundum misit, sicut ipse missus erat a Patre, ipse est, qui per Ecclesiam baptizat, docet, regit, solvit, ligat, offert, sacrificat. (91)

Eodem modo exponens illum terminum "mysticum" Papa distinxit inter corpus morale vel pure physicum et alterum inaestimabile Christi mysticum in textu omnino cardinali huius encyclicae:

Quodsi mysticum comparamus cum morali, ut aiunt, corpore, tum etiam animadvertendum est non leve quiddam interesse, sed aliquid summi momenti inter utrumque summaeque gravitatis, In hoc enim, quod morale vocant, nihil aliud est unitatis principium, nisi finis communis, communisque omnium in eundem finem per socialem auctoritatem conspiratio; dum in mystico, de quo agimus, Corpore conspirationi huic internum aliud adiungitur principium, quod tam in universo compage, quam in singulis eius partibus reapse existens virtuteque

(91) Ibid. p. 218.

pollens, talis est excellentiae, ut ratione sui omnia unitatis vincula, quibus vel morale corpus copuletur, in immensum prorsus evincat. Hoc est ut supra diximus, aliquid non naturali, sed superni ordinis, immo in semet ipso infinitum omnino atque increatum: Divinus nempe Spiritus, qui, ut ait Angelicus, "unus et idem numero, totam Ecclesiam replet et unit"...

Sic socialis christianae reipublicae structura, quamvis divini Architecti sui sapientiam praedicet, aliquid tamen inferioris omnino ordinis est, ubi cum spiritualibus donis comparatur, quibus eadem ornatur ac vivit, cum eorumque divino fonte. (92).

In hoc textu Pius XII deducit consequentias communis doctrinae Ecclesiae, quam iam commemoravit proferens textum Leonis XIII encyclicae Divinum Illud, "Hoc affirmare sufficiat, quod cum Christus Caput sit Ecclesiae, Spiritus Sanctus sit eius anima".

Haec doctrina de munere Spiritus in Ecclesia in encyclicis Satis Cognitum et Mortalium Animos propter eorum peculiarem praecupationem conspicue deest, in Mystici Corporis Christi tamen est omnino essentialis. Si uti iam vidimus, id, quo hoc sociale corpus ad gradum evehitur, qui omnem aliam naturae societatem prorsus evincit, est Redemptoris Spiritus nostri facile intelligere possumus, cur nostra encyclica propositum habens exponendi perfectam atque completam explicationem defi-

(92) Ibid., p. 222-223.

nititionemque Mystici Christi Corporis tanto-pere circa munus huius divini Spiritus versetur.

Doctrina de vera iustificationis natura et via

Cum recordamur doctrinae duplicis missionis Spiritus et Apostolorum et eorum mutuae concurrentiae in reali-
zatione salvifici operis Christi, ultimum caput doctrinale de vera iustificationis natura et via, etsi concrete proprieque non tractatur in encyclica, ex ea tamen notiones essentielles colligere possumus.

Decretum de iustificatione Concilii Tridentini contra errores Reformationis descripsit veram naturam iustificationis eiusque^{causae}, iustificationem non esse solam peccatorum remissionem sed et interioris sanctificationem et renovationem hominis per receptionem gratiae et donorum. Capitulum septimum enumerat naturam causarum huius iustificationis:

Huius iustificationis causae sunt: finalis quidem gloria Dei et Christi ac vita aeterna; efficiens vero misericors Deus, qui gratuito abluit et sanctificat (I Cor 6, 11) signans et ungens Spiritus promissionis Sancto, qui est pignus hereditatis nostrae (Eph 1, 13sq); meritoria autem dilectissimus Unigenitus suus, Dominus noster Iesus Christus, qui cum essemus inimici (cf. Rom 5, 10), propter nimiam caritatem, qua dilexit nos (Eph 2, 4), sua sanctissima passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit, et pro nobis Deo Patri satisfecit; instrumentalis item sacramentum baptismi, quod est "sacramentum fidei", sine qua nulli unquam contingit iustificatio. Demum unica formalis causa est iustitia Dei non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos fa-

cit, qua videlicet ab eo donati renovamur spiritu mentis nostrae, et non modo reputamur, sed vere iusti nominamur et sumus, iustitiam in nobis recipientes unusquisque suam, secundum mensuram, quam, Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult (1 Cor 12, 11), et secundum propriam cuiusque dispositionem et cooperationem. (93).

Si comparamus hanc doctrinam cum doctrina Mystici Corporis Christi invenimus intimam relationem intra Ecclesiam et justificationem.

Pius XII scripsit textu brevi et claro de fine Ecclesiae divine volito.

Itaque...sicuti Aeterni Patris Filius ob sempiternam omnium nostrum salutem de caelo descendit, ita Corpus Ecclesiae condidit divinoque Spiritu ditavit ad immortalium procurandam asssequendamque animarum beatitatem, ... Ut enim Ecclesia in bonum conformatur fidelium, ita in Dei et quem ipse misit Christi Iesu gloriam destinatur. (94)

Item in textu simili textui Concilii Tridentini Pius scripsit de nobilitate et principatu finis fontisque Ecclesiae:

Iam vero altissimus finis est: continuata nempe ipsius Corporis membrorum sanctificatio in gloriam Dei et Agni, qui occisus est. Fons autem divinissimus: non modo scilicet Aeterni Patris placitum, studiosaque Servatoris nostri voluntas, sed internus etiam Sancti Spiritus in mentes animosque nostros afflatus atque appulsus. Si enim ne minimus quidem actus, qui ad salutem conducatur, elici potest, nisi in Spiritu Sancto, quomodo possunt innumerae cuiusvis gentis, cuiusvis stir-

(93) Dz. 799.

(94) AAS 35 (1943) p. 222.

pis multitudines in supremam unius trinique Numinis gloriam communi consilio conspirare, nisi ex illius virtute, qui a Patre Filioque uno aeternoque efflatur amore? (95).

Haec doctrina intelligi non debet ac si salvi essemus sine nostra propria cooperatione cum hac divina motione. E contrario Mystici Corporis Christi explicite falsum quietismum damnavit. (96)

In initio encyclicae Pius determinavit locum Ecclesiae in historia salutis. Commemorans verba Apostoli: "Ubi abundavit delictum, superabundavit gratia," Mystici Corporis Christi revocat misericordem missionem Filii Dei, ut ille per viam crucis mundum lapsum repareret.

Constat siquidem totius humani generis parentem in tam excelsa fuisse a Deo condicione constitutum, ut una cum terrena supernam posteris traderet caelestis gratiae vitam? Attamen post miserum Adae casum, universa hominum stirps, hereditaria labe infecta, divinae naturae consortium amisit, omnesque facti sumus filii irae. Sed miserrimus Deus "sic... dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret", et Verbum aeterni Patris una eadem divina dilectione sibi ex Adae progente humanam assumpsit naturam, innocentem tamen omnique labe expertem, ut ex novo ac caelesti Ada Spiritus Sancti gratia in omnes proto-parentis filios deflueret; qui quidem cum fuissent per peccatum primi hominis divinae subolis adptione privati, per Incarnatum Verbum, fratres secundum carnem effecti Filii Dei Unigeniti, potestatem acciperent, qua filii Dei fierent. (97)

(95) Ibid. p. 226-227.

(96) Cfr. Ibid. p. 234-235.

(97) Ibid. p. 198.

Hanc saluationem Christus cruce e pendens meruit et pro nobis divinae iustitiae satisfecit. Loquens de Christo uti Conditore Ecclesiae Pius XII repetiuit doctrinam S. Ambrosii de munere passionis Christi in aedificatione Ecclesiae, "Et nunc aedificatur, et nunc formatur, et nunc... figuratur, et nunc creatur... Nunc domus spiritualis surgit in sacerdotium sanctum" (Cfr. Ibid. p. 224) Explicans hanc sententiam Papa docuit, quod per crucem suam Christus meruit thesaurum gratiae, per quod salvi sumus, et id effecit, ut ira Dei remota hic thesaurus in salutem humani generis effluere possit. (98)

Utens doctrina supra commemorata de influxu Spiritus Sancti in vita Ecclesiae Papa retulit donationem a passione Christi meritam cum missione huius divini Spiritus. Hunc Sanctum Paraclitum, fontem totius vitae Ecclesiae, Christus pro nobis meruit et die Pentecostes suberrima effusione communicavit. Attamen, sicut iam vidimus, arcana missio Spiritus a missione visibili Apostolorum eorumque successorum separari non potest.

(98) Per eadem (i.e. crucem) in immensum nobis auxit thesaurum illum gratiarum, quas gloriosus regnans in caelo, membris suis mortalibus nulla intermissione elargitur; per sanguinem in Cruce profusum id effecit, ut divinae irae remoto obice, omnia caelestia dona imprimisque spiritualia Novi et Aeterni Testamenti munera e fontibus Servatoris in salutem hominum, maximeque fidelium, effluere possent; in arbore Crucis denique sibi suam acquisivit Ecclesiam, hoc est omnia mystici sui Corporis membra, quippe quae

Quam (i.e. donationem gratiarum) directo per se ipse universo humano generi dilargiri potuerat; voluit tamen per adspectabilem, in quam homines coalescerent Ecclesiam, ut per eam omnes in divinis impertiendis Redemptionis fructibus sociam quodammodo sibi operam praestarent. Sicut enim Dei Verbum, ut doloribus cruciatibusque suis homines redimeret, nostra voluit natura uti, eodem fere modo per saeculorum decursum utitur Ecclesia sua, ut inceptum opus perennet. (99)

Nostra justificatio a miserenissimo Patre initiata, per passionem Filii Unigeniti eius facta et in sempiterna missione Spiritus continuata, quasi in quodam vase sacramentaliter continetur in Ecclesia. (100).

./ per Baptismatis lavacrum mystico huius Corpori non coagmentarentur, nisi ex salutifera virtute Crucis, in qua quidem iam plenissime Christi ditionis facta essent. (Ibid. p. 206).

(99) Ibid. p. 199.

(100) Nihil gloriosius, nihil nobilius, nihil profecto honorificentius cogitari potest, quam sanctam, catholicam, apostolicam Romanamque Ecclesiam participare, qua unus tam venerandi Corporis membre efficimur, ab uno dirigimur tam excelso Capite; ab uno perfundimur Divino Spiritu; una denique doctrina unoque Angelico Pane hoc in terreno exsilio enutrimur, eo usque dum tandem aliquando una sempiternaque in caelis beatitudine fruamur. (Ibid. pp. 237-238.)

CONCLUSIO

Concludendo doctrinam essentialem reassumere possumus: Ecclesia, a Deo volita et a Filio eius duplicem missionem Spiritus Sancti et Apostolorum fundata, est Corpus Christi Mysticum, i.e. societas perfecta, cuius membra sub uno capite visibili, Romano Pontifice, unita sunt, et organismus animatus a vita supernaturali a Deo per Christum in eorum Spiritu communicata per instrumentatem hierarchiae a successione apostolica pendentis. Finis huius Corporis Mystici est aeterna gloria Sanctissimae Trinitatis et salus hominum. Ad obtinendam modo securo hanc salutem unio visibilis cum hac Ecclesia necessaria est. Unde hodierna tristis divisio Christianorum resolvi non potest, nisi omnes ad hanc unitatem Ecclesiae Romanae Catholicae reverterint.

Spiritus inquisitionis in omnibus congressibus motus oecumenici manifestus et paucis verbis Affirmationis Authenticae Conferentiae Praeparatoriae Concilii Universalis expressus: "We humbly acknowledge that our divisions are contrary to the will of Christ, and we pray God in His mercy to shorten the days of our separation and to guide us by His Spirit into fullness of unity", (101)

(101) Cfr. Rouse-Neill, Op. cit. p.434.

manifeste veritatem divinam exquirere vult. Hac in nostra thesina capita doctrinalia indicata a monito Ecclesia Catholica ex encyclicis Satis Cognitum, Mortalium Animos et Mystici Corporis Christi collegimus. Adhaerentes ad doctrinam his capitibus inclusae sacerdotes catholici, qui in dialogo oecumenico participant, magnum beneficium conferunt fratribus separatis quaerentibus veram unitatem. Monitum Ecclesia Catholica in spiritu textus S. Pauli, "veritatem facientes in caritate", publicatum est et in eodem spiritu oecumenisti catholici in hoc labore procedere debent. (102)

(102) Tota igitur integra doctrina catholica est proponenda atque exponenda... Haec revera clare et aperte dici oportebit, tum quia veritatem ipsi quaerunt, tum quia extra veritatem unio vera obtineri numquam poterit. (AAS 42 (1950) p.144).

BIBLIOGRAPHIA SELECTA

DE MOTU OECUMENICO IN GENERE

- ADAM, K; - Una Sancta in Katholische Sicht. Düsseldorf 1948.
- Aubert, R.- "Les efforts vers l'union des Eglises en dehors du Catholicisme", Collectanea Mechliniensia, 31 (1946), pp. 369-387.
- BELLINI, A.- Il Movimento Ecumenico. Padova 1960.
- GUZZETTI, G.B., "Il movimento ecumenico fino alla conferenza di Amsterdam", Scuola Cattolica, 77 (1949), pp.243-265.
- ROUSE-NEILL, A. History of the Ecumenical Movement. London 1954.
- TAVARD, G. Petite histoire du Mouvement Oecumenique. Paris 1960.
- THILS, G. Histoire doctrinale du Mouvement oecumenique. Louvain 1955.

DE ECCLESIAE CATHOLICA ET MOTU OECUMENICO IN GENERE:

- AUBERT, R. - "Directives du Saint-Siège en matière d'oecuménisme", La Revue Nouvelle, 15 (1950) pp. 397-400.
- " Le Saint-Siège et l'union des Eglises--Textes choisis et introduits. Bruxelles 1947.

- BAUM, B., That they All May Be One, A Study in Papal Doctrine: Leo XIII - Pius XII. London 1958.
- CONGAR, M.J. Chrétiens des^{us}is. Principes d'un oecuménisme catholique. Paris 1937?
- DOUMONT, C.J. "L'Eglise Romaine et le Mouvement oecuménique", La Vie Intellectuelle, (1950), pp. 433-440.
- FRIES, H., Der Beitrag der Theologie zur Una Sancta. München 1959.
- HANAHOE, E. Catholic Ecumenism. Washington 1953.
- JOURNET, C. L'Union des Eglises et le Christianisme. Paris 1927.
- LEIPER, H.S., Relations between the Ecumenical Movement and the Vatican in the Twentieth Century. (Mimeographed: W.C.C. Office. Geneva).
- MESSANGER, E.C. Rome and Reunion. London 1934.
- PRIBILLA, M. Um Kirchliche Einheit. Stockholm--Lausanne Rome. Freiburg/Br 1929.
- SARTORY, T. Die Ökumenische Bewegung und die Einheit der Kirche. Augsburg 1955.
- " Die Ökumenische Kirche und die getrennten Christen. Düsseldorf 1957.
- SKYDSGAARD, K. "The Roman Catholic Church and the Ecumenical Movement", The Universal Church in God's Design. London 1948.

DE ECCLESIA CATHOLICA ET MOTU OECUMENICA SPECIE:

SATIS COGNITUM

EXPOSITO, R. - L'Ecclesiologia Unioⁿⁱstica di Leone XIII.
Romae 1961.

LEO XIII, - "Satis Cognitum", Leonis XIII Pontifici
Maximi Acta, Romae 1897.

MORTALIUM ANIMOS:

-----"La vera unita religiosa dichiarata e inculca-
ta nella recente enciclica Mortalium Animos,"
Civiltà Cattolica, 1 (1928), pp. 202-213.

-----"Una replica protestante alla recente encicli-
ca Mortalium Animos" Civiltà Cattolica, 3 (1928)
pp. 289-303.

BAYLE, C., "La reciente enciclica del Papa sobre la uni-
dad religiosa", Razón y Fe, 82 (1928), pp. 299-309.

BURKE, W.J. "The exclusiveness of truth and the pope's
encyclical", Ecclesiastical Review, 80 (1929),
pp. 143-151.

LA BRIERE, Y. de, "L'encyclique Mortalium Animos", Étu-
des, 194 (1928), pp. 349-357.

PIUS XI, "Mortalium Animos", Acta Apostolicae Sedis,
20 (1928), pp. 5-16.

TALBOT, F.X. "The pope's recent encyclical", Catholic
Mind, 26 (1928), pp. 73-79.

MYSTICI CORPORIS CHRISTI:

- BLUETT, J. "Mystici Corporis in the history of dogma",
Ecclesiastical Review, 116 (1947), 477.
- CHARRON, Y - Encyclique sur le Corps Mystique du Christ:
Analyse et Commentaires. Montréal 1945.
- JAKI, S. Les Tendances Nouvelles de L'Ecclésiologie.
Romae 1957.
- LAFRAMBOISE, J. "L'encyclique Mystici Corporis Christi",
Revue de l'Université d'Ottawa, 14 (1944),
pp. 5-22.
- MC GUINNESS, I. "Mystici Corporis and the soul of the Church",
Thomist, 11 (1948), pp. 18-27.
- MALEVEZ, L. "Quelque enseignements de l'encyclique Mysti-
ci Corporis Christi", Nouvelle Revue Théologi-
que, 672 (1945) , pp. 993-1015.
- PIUS XII, "Mystici Corporis Christi", Acta Apostolicae
Sedis , 35 (1943)? pp. 193-248.
- TROMP, S. Textus et Documenta Encyclicae Mystici Cor-
poris. Romae 1948.
- MONITUM S. OFFICII: De motione oecumenica, Ecclesia Catholica
----- "Instructio S. Congregationis S. Officii
ad locorum Ordinarios: De Motione Oecumenica",
Acta Apostolicae Sedis, 42 (1950) pp. 142-147.
----- "Instruction Ecclesia Catholica du 20 ec. 1949",
Irenikon 23 (1950) pp. 221-228.

- DAMBORIENA, P., "Roma y el ecumenismo. Glosas historicas a una intruccion del Santo Officio", Razon y Fe, 142 (1950), pp. 85-108.
- DELME'E, A. "De Motione Oecumenica", Apollinaris, 23 (1950); pp. 68-103.
- DUMONT, C. J. "L'Instruction du Saint-Office au subject du Mouvement oecumenique", Vers l'unité Chrétienne, n.22 (1950), pp. 2-13.
- OESTERLE, G. "Notae historicae Instructionem SCSO, De motione oecumenica", Miscellanea Comillas, 15 (1951), pp. 203-38.
- ROUQUETTE, R. "Le Saint-Office devant les mouvements oecumeniques", Etudes, 265 (1950), pp. 240-249.

ARCHABEY LIBRARY

3 0764 1003 1197 1